

Aanzet tot een verbod op het begraven in de kerken en in de bebouwde kom door Lodewijk Napoleon in 1808.

In de loop van de 18^e eeuw nam het bewustzijn toe van de risico's die het begraven in gebouwen en in de directe omgeving van woningen met zich meebracht. We moeten daarbij bedenken dat alle woningen in die tijd hun water, ook voor menselijke consumptie, ophaalden uit een relatief ondiepe put op het erf.

Kerkgangers en priesters klaagden geregeld over de kwalijke geuren die de ontbindende lijken onder de vloer in de kerkruimte veroorzaakte. Met wierook werd getracht de geuren te maskeren.

Keizer Jozef II van Oostenrijk (1741-1790) was de eerste die de moed had probate maatregelen te nemen om een einde te maken aan eeuwenoude gewoonten en tradities. In 1784 verbood hij nog langer in de kerken en binnen de bebouwde kom van steden te begraven. In Weert en Roermond, steden die toen onder Oostenrijks gezag vielen, leidde dat tot de aanleg van nieuwe begraafplaatsen op ruime afstand van de stadskern.

In het Franse rijk volgde keizer Napoleon in 1804 met vergelijkbare wetgeving. In de Bataafsche Republiek werd er wel over gesproken, maar tot maatregelen kwam het niet.

Ook Koning Lodewijk Napoleon stelde zich tot doel te komen tot een verbetering van de situatie. Hij koos de weg van de redelijkheid en geleidelijkheid. Om inzicht te krijgen in de problematiek wilde hij allereerst komen tot inzicht in de omvang van de problematiek door een inventarisatie. Ook wilde hij meer inzicht krijgen in de mogelijkheden voor alternatieve locaties in het geval de begraafplaatsen te dicht bij woningen waren gesitueerd. Op 6 januari 1808 besloot hij opdracht te geven om te komen tot een wettelijke regeling. De gemeentebesturen werden daarom aangeschreven op gave te doen van de situering van de begraafplaatsen binnen hun grondgebied en op gave te doen van de mogelijkheden om nieuwe begraafplaatsen aan te leggen op een afstand van tenminste 300 roeden van woningen.

Het algemene beeld in onze omgeving was dat er weinig begrip was bij de plaatselijke besturen voor de ideeën van de koning en dat zij vrijwel allemaal bezwaar maakten met het oog op de kosten die gemoeid zouden zijn bij de aanleg van een nieuwe begraafplaats.

Toen Nederland in 1810 bij Frankrijk werd ingelijfd werd hier ook de Franse wetgeving van kracht die het begraven in de kerken en in de directe nabijheid van woningen verbood.

VOOR 'T RIJK.

LANDDROSTAMBT
V A N
BRABAND.

DIVISIE
V A N
POLICIE.

Litt. P.

NOTA. *De Dagteekening en Letter, bij de aanhaling dezer Order, naauwkeurig uit te drukken.*

EXTRACT uit het Verbaal van
den Landdrost van Brabant.

Maandag den 28^{en} Maart 1808.

DE LANDDROST gehoord hebbende het gerapporteerde, ingevolge Order van den 30en Januarij dezes Jaars Litt. B, op de Order Zijner Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, de dato 24^{en} daar te voren N°. 14, houdende, dat Zijne Excellentie bij Koninklijke Decisie, van den 6^{en} derzelve Maand, is aangeschreven, om, met betrekking tot het begraven in de Kerken, hetwelke nog plaats heeft, tot groot nadeel van de gezondheid der Inwoners, aan Zijne Majesteit, zoo spoedig mogelijk, aan te bieden het Project van een Reglement, houdende verbod tegen het begraven binnen Steden en Gemeentes; met bepaling, dat de Begraafplaatsen buiten dezelve zullen moeten worden aangelegd op de distantie van 300 roeden, op dat zulks de gezondheid der Inwoners niet zoude kunnen benadeelen; en dat ter zelve tijd de vereischte maatregelen zullen worden daargesteld, ten einde de Lijken beveiligd en tegen alle schending verzekerd worden: wordende de Landdrosten bij voorsf. Order Zijner Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken aangeschreven, om deswegens te dienen van confideration en advis, met bijvoeging bepaaldelijk van zoodanig Project, als, naar hunne gedachten, meest geschikt zoude zijn, om in hunne Departementen respectivelijk aan de hiervoor vermelde intentie Zijner Majesteit te kunnen voldoen,

GELAST, bij deze, alle de Gemeentebesturen binnen dit Departement:

1°. Om, binnen eenē Maand na datum dezer, op te geven, op welke distantie, berekend in Rijnlandsche roeden, de Kerkhoven van derzelver Gemeentes, van de naaste Huizen of van de Kom of meestbewoonde Plaats der Gemeente, ongeveer gelegen zijn.

2°. Om, binnen gelijken tijd, op te geven, of en welk Locaal buiten derzelver Gemeente, ingeval het thans aanwezige Kerkhof in het midden der Plaats of digt onder en bij de Huizen van dezelve gelegen is, geschikt zoude zijn, tot het aanleggen van een Kerkhof, met in achtneming, dat zoodanig Locaal drie honderd roeden, of ten minste op eenen notabelen afstand, mede daarvan de roeden op te geven, van het middenpunt der Plaats zal moeten gelegen zijn. En

3°. Om, te dier zake, alle zoodanige elucidation te suppediteren, als dienstbaar kunnen zijn.

En zal Extract dezes aan alle de Gemeentebesturen in het Departement *Brabant* worden gezonden, om te strekken tot informatie en narigt.

Accordeert met voorsf. Verbaal.

De Secretaris Generaal.

VOGELVANGER.

VOOR 'T RIJK.
LANDDROSTAMBT
VAN
BRABAND.
DIVISIE
VAN
POLICIE.

Litt. H.

NOTA. De Dagteekening en Letter, bij de aanhaling dezer Dispositie, naauwkeurig uit te drukken.

EXTRACT uit het Verbaal van
den Landdrost in het Departement
Braband.

Maandag den 6^{en} van Slagmaand 1809.

DE LANDDROST ontvangen hebbende eene Misfivè van Zijne Excellentie den Minister van Eeredienst en Binnenlandsche Zaken, de dato 30^{en} van Wijnmaand 1809 N°. 4, en in achtgenemende, dat welligt het genot der Begravingsregten in de Kerken of andere Begraafplaatsen, benevens de daaruit profluërende Voordeelen zullen worden toegekend aan die Kerkgenootschappen of Personen, welke met het onderhoud dier Kerken of Begraafplaatsen belast zijn, en dat mitsdien zullen cesferen de betalingen, welke aan andere dan de Bezitters en Onderhouders dezer Gebouwen en Plaatsen geschieden.

Voorts geconfidereerd hebbende, dat de Landdrost, zal hij veilig dienen van berigt, confideratien en advis, geïnformeerd behoort te worden van de Plaatselijke Gebruiken in iedere Gemeente bestaande,

SCHRIJFT de Burgemeesters der Steden en de Gemeentebesturen in het Departement Braband bij deze aan, om, binnen veertien dagen na receptie dezer, aan hem Landdrost op te geven, opzigtens ieder Godsdienstig Genootschap:

1°. Hoe veel 'er betaald wordt voor ieder Lijk, welk het zij in de Kerk, of op het Kerkhof begraven wordt.

2°. Ten wiens voordeele deze Begravingsregten worden bekeerd.

3°. Hoe veel voor Luigeld wordt betaald; wie die Luigelden geniet; en of de Begravings- en Luiregten te zamen begrepen worden. En

4°. Om voorts op te geven hunne bedenkingen, die zij vermeenen te hebben tegen het eventueel bepalen, dat het genot der Begravingsregten in de Kerken of andere Begraafplaatsen, benevens de Voordeelen daaruit profluërende, worden toegekend aan die Kerkgenootschappen of Personen, welke met het onderhoud dier Kerken of Begraafplaatsen belast zijn.

Accordeert met voorsf. Verbaal.

De Secretaris Generaal.

VOGELVANGER.